

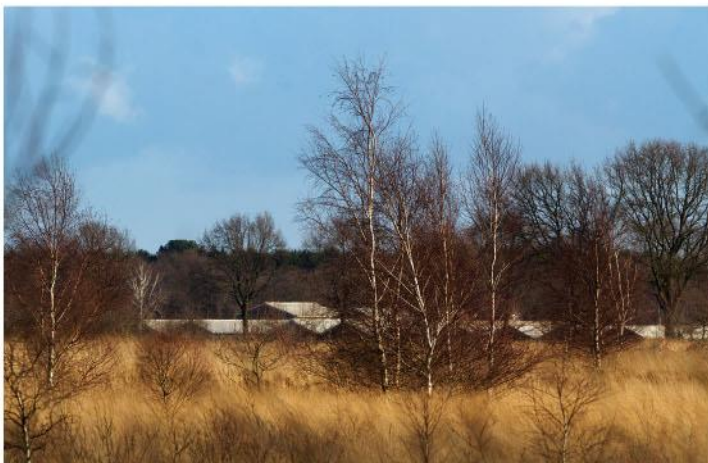

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Bestemmingsplan Buitengebied Driebergen

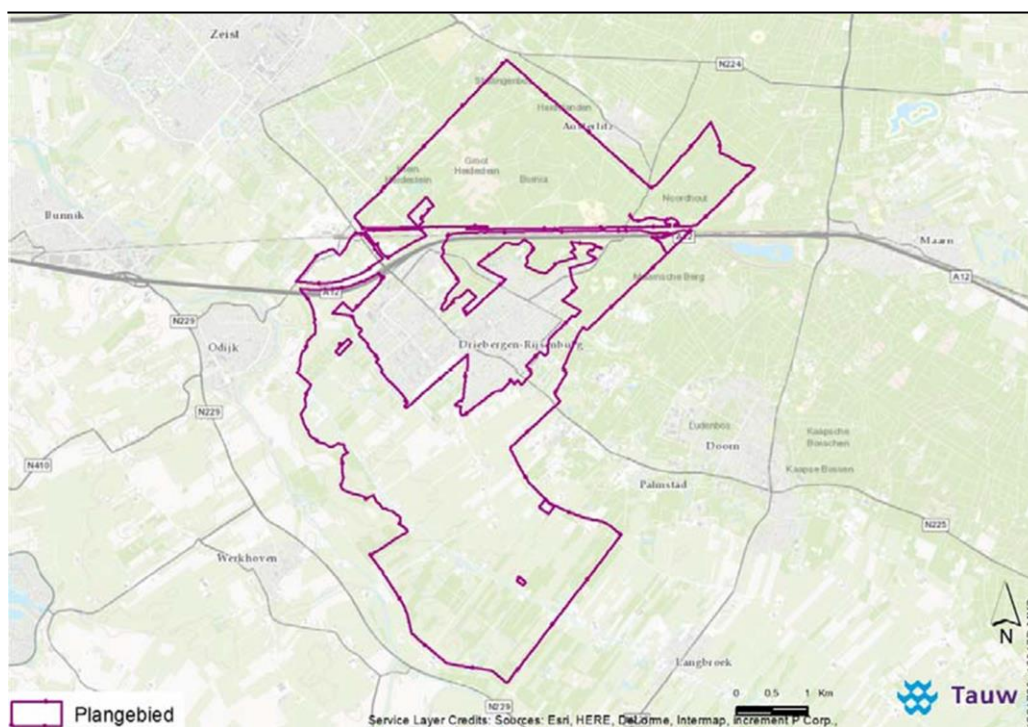
Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

19 juli 2018 / projectnummer: 3309

1. Advies over het MER Buitengebied Driebergen

De gemeenteraad van de gemeente Utrechtse Heuvelrug wil het bestemmingsplan voor het buitengebied van Driebergen actualiseren en beperkte uitbreiding van agrarische bouwvlakken mogelijk maken. Voordat de gemeenteraad over het nieuwe bestemmingsplan¹ besluit, zijn de milieueffecten in een plan-MER onderzocht. De gemeenteraad heeft de Commissie m.e.r.² gevraagd over het MER te adviseren.

Plangebied bestemmingsplan buitengebied Driebergen, bron: MER, figuur 2.2.

Welke informatie geeft het MER?

Het MER beschrijft drie alternatieven, namelijk het huidige bestemmingsplan, het worst-case alternatief en het planalternatief. Deze alternatieven worden niet afzonderlijk onderzocht op effecten, maar het worstcase alternatief is inclusief maatregelen ter beperking of voorkoming van negatieve effecten beoordeeld.

In de omliggende Natura 2000-gebieden³ is natuur aanwezig die gevoelig is voor depositie van stikstof. Op dit moment komt al meer stikstof deze gebieden in dan goed is voor de natuur. Elke toename kan leiden tot verdere aantasting van deze natuurwaarden. Uitstoot van stikstof wordt in het plangebied met name veroorzaakt door veehouderijen in het gebied. In

¹ De Commissie heeft ontvangen 'Driebergen Buitengebied, ontwerp-bestemmingsplan' van de gemeente Utrechtse Heuvelrug. In dit advies wordt dit verder aangeduid als 'het bestemmingsplan'.

² De samenstelling en werkwijze van de werkgroep van de Commissie m.e.r. en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt door projectnummer 3309 op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

³ Gedoeld wordt op de zogenoemde Natura 2000-gebieden, zoals Kolland & Overlangbroek, Rijntakken en Lingegebied & Diefdijk-Zuid.

het MER staat daarom de zoektocht naar oplossingen om de stikstofuitstoot te beperken centraal. Dit leidt tot de conclusie dat bedrijven (binnen zekere grenzen) kunnen uitbreiden zonder meer stikstof uit te stoten. Het MER bevat een uitgebreide onderbouwing van de manier waarop een toename van stikstofuitstoot voorkomen wordt. Zo is aangegeven dat het bestaande bouwvlak bij veehouderijen tot maximaal 1 ha. uitgebreid mag worden, op voorwaarde dat geen negatieve effecten ontstaan op voor stikstof bijzonder gevoelige natuur. In het MER wordt verder kort ingegaan op de effecten van het plan op flora en fauna, landschap en cultuurhistorie. Omdat door het plan geen nieuw beslag op de ruimte kan worden gedaan, concludeert het MER dat die effecten neutraal zijn.

Wat adviseert de Commissie?

Het MER mist op een aantal punten nog informatie om nu een besluit te kunnen nemen over het bestemmingsplan waarbij het milieubelang volwaardig kan worden meegewogen.

Het gaat naar oordeel van de Commissie om de volgende punten:

- **Beoordeling alternatieven.** Doordat de milieueffecten van de verschillende alternatieven en de effecten van mogelijke verzachtende maatregelen in één keer zijn beoordeeld, scoort het planalternatief op alle milieueffecten neutraal. In de samenvatting ontbreekt een overzichtelijke tabel met de effecten op de diverse thema's. Voor een breed publiek en besluitvormers is daarom niet direct helder hoe de milieueffecten van de alternatieven zich onderscheiden.
- **Navolgbaarheid stikstofberekeningen.** Niet goed navolgbaar is waar de berekeningen op zijn gebaseerd. In het onderzoek naar de uitstoot van stikstofoxiden en ammoniak is niet uitgegaan van de maximale invulling van het plan en de juiste referentiesituatie. Uit de berekeningen in bijlage 7 van het MER blijkt dat niet alle bedrijven maatregelen kunnen nemen om een toename van stikstofdepositie te voorkomen; in het bestemmingsplan krijgen deze bedrijven wel allemaal uitbreidingsmogelijkheden. Daarom worden aanvullende planregels voorgesteld. Ook van deze planregels is in het MER niet aangetoond of ontwikkelruimte beschikbaar is. De uitvoerbaarheid van het plan binnen de kader van de Wet natuurbescherming is daarom niet aangetoond.
- **NatuurNetwerkNederland.** Het MER besteedt te weinig aandacht aan (de effecten op) gevoelige natuur in het plangebied, terwijl het gebied voor driekwart uit natuur bestaat. Nu de specifieke bijzondere natuurwaarden niet beschreven zijn, kan ook niet goed beoordeeld worden of geen negatieve effecten optreden als gevolg van het plan, bijvoorbeeld als gevolg van verdroging. In ieder geval is geen aandacht geschonken aan de mogelijke negatieve effecten als gevolg van stikstofuitstoot binnen het plangebied.
- **Landschap.** In het MER is weinig aandacht voor het bijzondere landschap en zijn de afzonderlijke typen landschap niet beschreven, waardoor de beschreven effecten wellicht onderschat zijn in het MER. Tevens is bij de effectbeoordeling niet of onvoldoende ingegaan van alle mogelijke negatieve effecten die het plan heeft, bijvoorbeeld door het verwijderen of aanleggen van onverharde paden.
- **Gezondheid.** In het MER is onvoldoende ingegaan op effecten op de gezondheid in geval overgeschakeld wordt op een andere diersoort ter plaatse van de intensieve veehouderij. De diverse in het plan mogelijk gemaakte diersoorten hebben verschillende effecten op de gezondheid, bijvoorbeeld door een toename van fijnstof of geurhinder of zoönosen.

De Commissie adviseert een aanvulling op het MER op te stellen waarin deze informatie kan worden opgenomen, en dan pas een besluit te nemen over het bestemmingsplan.

In het volgende hoofdstuk licht de Commissie haar advies toe. Daarnaast bevat het een aanbeveling voor vervolgbesluitvorming over klimaat.

Waarom een MER en een advies van de Commissie?

De gemeenteraad van de gemeente Utrechtse Heuvelrug wil het bestemmingsplan voor het buitengebied van Driebergen actualiseren en beperkte uitbreiding van agrarische bouw-vlakken mogelijk maken. Ter onderbouwing van dit bestemmingsplan moet de gemeente de milieugevolgen van de gebiedsontwikkeling onderzoeken en beschrijven in een (plan-)MER. Zo kan de gemeenteraad het milieubelang goed meewegen bij het besluit over het bestemmingsplan.

De gemeente heeft de Commissie gevraagd om een onafhankelijk oordeel over het MER. De onafhankelijke Commissie m.e.r. is bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. De Commissie schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag - in dit geval de gemeenteraad van Driebergen - besluit over het project.

2. Toelichting op het advies

2.1 Alternatieven

In het MER wordt aangegeven dat drie alternatieven zijn onderzocht, namelijk de huidige situatie⁴, het worst-case alternatief en het planalternatief.

Vervolgens zijn in de scoretabellen de effecten weergegeven “met inachtneming van voorgestelde maatregelen”. Het is niet duidelijk welke maatregelen daarmee worden bedoeld.

Het planalternatief scoort neutraal op alle milieueffecten, omdat daarin reeds mitigerende maatregelen verdisconteerd zijn.

Omdat ook niet inzichtelijk is in hoeverre het maatregelen betreft die in (de planregels van) het bestemmingsplan zijn geborgd, is niet duidelijk of de gepresenteerde effectscores daadwerkelijk betrekking hebben op de effecten van het plan. Bovendien is het voor de besluitvorming juist van belang te weten welke effecten kunnen optreden zónder dat maatregelen worden genomen. De aard en omvang van deze effecten kunnen immers bepalend zijn voor de mate waarin de gemeente wil sturen in ontwikkelingen, door het nemen van maatregelen en/of het inzetten van planregels en/of afwegingskaders. Ook andere belangen kunnen meespeelen bij de keuze voor bepaalde maatregelen.

Zowel in de hoofdtekst als in de samenvatting ontbreekt een overzichtelijke tabel met de effecten op de diverse thema's, zodat ook voor een breed publiek niet direct helder is hoe de milieueffecten van de alternatieven zich onderscheiden.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER, voordat over het bestemmingsplan besloten wordt, afzonderlijk inzichtelijk te maken wat de milieueffecten van het worst-case alternatief respectievelijk het planalternatief zijn.

⁴ De Commissie ziet de huidige situatie overigens niet als realistisch alternatief, omdat de gemeente juist een nieuw plan opstelt.

2.2 Stikstofdepositie

Stikstofproblematiek

In de huidige situatie zijn de Natura 2000-gebieden in de omgeving van de gemeente Utrechtse Heuvelrug al overbelast door stikstofdepositie. Een toename van stikstofdepositie in deze gebieden zal leiden tot aantasting van de natuurlijke kenmerken. Een plan kan volgens de Wet natuurbescherming niet worden vastgesteld zonder dat vooraf de zekerheid bestaat dat deze aantasting kan worden voorkomen. De stikstofdepositie is voor een deel afkomstig van veehouderijen binnen de gemeente. Deze situatie maakt dat stikstofdepositie een sterk bepalende factor is voor ontwikkelingen in het plangebied. Om die reden gaat in het MER veel aandacht uit naar het stikstofonderzoek. De aanpak is uiteengezet in een apart hoofdstuk (hoofdstuk 4), dat wordt ondersteund door verschillende bijlagen.

Referentiesituatie niet in beeld

In hoofdstuk 4 van het MER is de referentiesituatie beschreven aan de hand van een inventarisatie van de geldende vergunningen van agrarische bedrijven in het plangebied. Op basis daarvan is de totale stikstofemissie vanuit het plangebied vastgesteld. Deze emissie is vervolgens gecorrigeerd voor het Besluit huisvesting⁵. Omdat het volgens het MER niet mogelijk was om het vergunningenbestand te corrigeren aan de hand van de zogenaamde mei-tellingen van het CBS, is niet bekend of substantiële verschillen bestaan tussen de geïnventariseerde en de werkelijke dieraantallen in de huidige feitelijke situatie. Later in het MER wordt beschreven dat de vergunningen door de gemeente in 2015 zijn geactualiseerd op basis van een uitgebreide inventarisatie. In figuur 4.1 is wel weer vermeld dat dieraantallen zijn gecorrigeerd aan de hand van mei-tellingen van het CBS. De Commissie merkt hierover op dat deze informatie onnodig tegenstrijdig is, gelet op het beperkte totale aantal agrarische bedrijven in het plangebied⁶ en de beschikbare gegevens binnen de gemeente over de bedrijven in het plangebied.

Uit de berekeningen blijkt dat de uitstoot van een varkensbedrijf⁷ dat niet meer in bedrijf is, ten onrechte is meegenomen in de emissieberekeningen in de huidige feitelijke situatie. De uitgangspunten bij de aangeleverde AERIUS-berekeningen zijn niet duidelijk. Bij controle blijken grote verschillen te bestaan tussen de emissiewaarden die voor de worst-case situatie zijn ingevoerd, en de waarden die in het MER (bijlage 6) zijn gepresenteerd. De feitelijke bestaande situatie dient als vergelijkingsbasis voor de beoordeling van de effecten van de planalternatieven (en dus van de maximale mogelijkheden in het bestemmingsplan) op Natura 2000-gebieden. Het is daarom van belang dat de uitgangspunten voor en de emissies in de huidige feitelijke situatie en de referentiesituatie in het MER eenduidig en correct zijn vastgelegd. Ook in het bestemmingsplan is de referentiesituatie niet eenduidig vastgelegd, zodat door de Commissie niet beoordeeld kan worden of de omvang van het voorstellen overeenkomt met het MER.

⁵ Omdat nog niet alle bedrijven in het plangebied voldoen aan de wettelijk voorgeschreven staleisen uit het Besluit huisvesting hebben sommige bedrijven een hogere stikstofemissie dan toegestaan. Voor een eerlijke vergelijking van effecten moet uitgegaan worden van de 'legale' situatie. Daarom is de emissie gecorrigeerd door voor alle bedrijven uit te gaan van de eisen uit het Besluit huisvesting.

⁶ Op blz. 24 van het MER is dit aantal 'bijna 25', figuur 2.4 gaat uit van 23 veehouderijen, blz. 49 gaat daarentegen uit van 24 agrarische bouwvlakken.

⁷ Gedoeld wordt op het bedrijf met de code DBG30 op bijlage 6 bij het MER.

Worst-case alternatief: maximale mogelijkheden

Vervolgens is in beeld gebracht welke toename van de emissie plaatsvindt als alle ontwikkelingsmogelijkheden die het bestemmingsplan biedt maximaal worden benut, zonder dat extra emissiereducerende technieken worden toegepast. Voor de maximale groei van agrarische bedrijven is uitgegaan van een "vulgraad" van 20%, die als maatgevend wordt gezien. Deze vulgraad is in bijlage 5 van het MER uitgebreid onderbouwd. De Commissie vindt deze onderbouwing plausibel.

Uit de berekeningen blijkt dat het maximaal benutten van de ontwikkelingsmogelijkheden zou leiden tot een verdubbeling van de totale stikstofemissie vanuit het plangebied. Het MER beschrijft terecht dat een worst case alternatief dan ook niet uitvoerbaar is.

Planalternatief

Om te voorkomen dat door het bestemmingsplan een toename van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden optreedt, zijn in het bestemmingsplan regels opgenomen waarmee beoogd wordt dat de stikstofemissie in het plangebied wordt 'gefixeerd'.

Een bestaande veehouderijbedrijf kan het bouwvlak wijzigen of uitbreiden tot maximaal 1 ha door middel van zogenaamde interne saldering. In bijlage 7 bij het MER is aangegeven bij welke bedrijven nog ruimte aanwezig is voor deze wijzigingen of uitbreidingen⁸ zonder toename van de stikstofemissie ten opzichte van de huidige situatie.

In bijlage 7 van het MER is beschreven welke veehouderijen door toepassing van stalmaatregelen kunnen voldoen aan de voorwaarde in het plan dat de stikstofdepositie niet toeneemt. Hieruit blijkt dat niet elk bedrijf de in het plan geboden ruimte kan gebruiken voor het houden van meer dieren. Omdat in het MER wel beschreven is welke bedrijven stalmaatregelen kunnen nemen en zodoende kunnen uitbreiden zonder toename van stikstofdepositie, zijn in het MER de elementen voor een uitvoerbaar alternatief beschreven. Het MER bevat wat dat aspect betreft daarmee voor het onderdeel stikstof de essentiële informatie om een besluit te kunnen nemen over het bestemmingsplan, waarbij het milieubelang volwaardig kan worden meegewogen. Het is belangrijk hierbij op te merken dat het bestemmingsplan in de huidige vorm ruimere mogelijkheden biedt en niet overeenkomt met dit uitvoerbare alternatief.

Daarnaast maakt het bestemmingsplan het onder voorwaarden mogelijk dat akkerbouw omschakelt naar veehouderij⁹. Deze situatie is in het MER niet onderzocht. Het bestemmingsplan heeft daarom mogelijk meer nadelige milieueffecten dan in het MER is onderzocht¹⁰. Het MER bevat wat dit betreft niet alle informatie om een besluit te kunnen nemen over het bestemmingsplan, waarbij het milieubelang volwaardig kan worden meegewogen.

In het bestemmingsplan zijn voor de situaties dat het aantal gehouden dieren toeneemt aanvullende planregels opgenomen. Deze maken het afwijken van het bestaande, op het moment

⁸ De Commissie merkt hierbij op dat niet duidelijk is waarom de planregels tweemaal een uitbreiding tot maximaal 1 ha mogelijk maken, zie artikel 3.7.1 sub e en f van de planregels.

⁹ Volgens de zienswijzen van de Provincie Utrecht is dit overigens in strijd met artikel 2.1, derde lid, van de Provinciale Ruimtelijke Verordening, Provincie Utrecht 2013, herijking 2016.

¹⁰ Ook maakt het bestemmingsplan het mogelijk dat binnen de nadere aanduiding 'intensieve veehouderij' overgeschakeld wordt naar het houden van andere diersoorten, die mogelijk meer stikstof uitstoten. In het MER is echter vermeld dat er slechts 1 intensief veehouderijbedrijf aanwezig is in het plangebied (varkensbedrijf); andere diersoorten stoten minder ammoniak uit dan varkens.

van vaststelling legaal aanwezige en feitelijke gebruik als intensieve veehouderij¹¹ mogelijk onder de voorwaarde dat:

1. geen negatieve effecten optreden op de voor stikstofgevoelige habitats in Natura 2000-gebieden, dan wel;
2. het bevoegd gezag over de omgevingsvergunning voor de Wet natuurbescherming heeft geadviseerd dat binnen het Programma Aanpak Stikstof (PAS) voldoende ontwikkelruimte beschikbaar is.

Ad 1. De beoordeling van de toepassing van deze planregel is doorgeschoven naar een ander bevoegd gezag in toekomstige situaties en biedt daarmee niet de op grond van de Wet natuurbescherming vereiste zekerheid dat negatieve effecten op Natura 2000-gebieden zijn uitgesloten op het moment van vaststelling van het plan.

Ad 2. Bij het MER is geen aanvraag van PAS ontwikkelruimte gevoegd. Ook is niet duidelijk in welk segment deze ruimte wordt aangevraagd, en of deze ruimte nog beschikbaar is.

Niet-agrarische bedrijven

In de hierboven beschreven analyse in het MER zijn alleen de agrarische bedrijven opgenomen. Uit het bestemmingsplan blijkt dat het plan ook uitbreidingsruimte biedt voor niet-agrarische bedrijven, zoals het vergroten van de bedrijfsgebouwen met 20% of nevenfuncties voor logies. Ook voor deze bedrijven geldt dat uitbreiding in principe kan leiden tot extra stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden. De mogelijke toename van stikstofemissie hierdoor is niet in het MER onderzocht. Op basis van expert judgement schat de Commissie de bijdrage in de stikstofdepositie als gevolg van verkeersaantrekkende werking van deze activiteiten in als marginaal ten opzichte van de veehouderijen.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER, voordat over het bestemmingsplan besloten wordt:

- in de berekeningen voor de uitstoot van stikstof uit te gaan van de feitelijke aanwezige legale situatie in het plangebied en de uitgangspunten bij de berekeningen helder te maken;
- uit te gaan van de maximale mogelijkheden die het plan biedt bij de beschrijving van mogelijke belangrijke nadelige effecten en mitigerende maatregelen.

2.3 Natuur Netwerk Nederland (NNN)

Een groot deel (circa. 75%) van het plangebied behoort tot het Natuurnetwerk Nederland (NNN), dat bescherming geniet onder de Provinciale Ruimtelijke Verordening. Dit toont aan dat natuur zeer bepalend is voor de ruimtelijke kwaliteit van het gebied. Het MER doet echter weinig recht aan deze belangrijke kwaliteiten. Het maakt niet of nauwelijks inzichtelijk wat de kernkwaliteiten van het NNN in het plangebied specifiek zijn, en wat de effecten hierop zouden kunnen zijn. De conclusie dat effecten niet optreden omdat het NNN passend is bestemd, is bovendien in een aantal gevallen niet juist, dan wel te weinig onderbouwd.

¹¹ De feitelijke aanwezige legale situatie is evenmin vastgelegd in het bestemmingsplan. Ook ontbreekt de nadere aanduiding 'intensieve veehouderij' op de plankaart, zodat de Commissie niet heeft kunnen toetsen of het aantal overeenkomt met de in het MER beschreven aantallen.

De agrarische bouwvlakken liggen vrijwel altijd buiten het NNN, maar liggen er soms wel dichtbij (binnen tientallen meters)¹². Agrarische percelen binnen het NNN zijn deels bestemd als ‘natuur’ en ‘waarde ecologie’, maar sommige delen van het NNN zijn (tegen de regels van de provincie Utrecht) bestemd als ‘agrarisch met waarden’.

Binnen de agrarische bouwvlakken en percelen zijn verschillende ingrepen en activiteiten mogelijk die negatieve effecten kunnen hebben op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN als gevolg van stikstofdepositie, bijvoorbeeld op schaalgrasland of broekbos. Deze zijn in het MER niet beschreven.

Stikstofdepositie op vermestingsgevoelige delen van het NNN wordt in het MER niet verwacht omdat het plan ervan uit gaat dat er geen toename van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden plaatsvindt. De Natura 2000-gebieden liggen echter op grote afstand van het plangebied. De conclusies over de Natura 2000-gebieden in het MER zijn daarom niet één-op-één van toepassing op de in het plangebied gelegen NNN. Mogelijk treedt in het NNN wel een toename van stikstofdepositie op.

Daarnaast is de beoordeling van de effecten niet goed mogelijk, omdat op de door de Commissie ontvangen plankaart niet zichtbaar is wat de situering is van de verschillende categorieën binnen de bestemming ‘agrarisch met waarde’ en van de dubbelbestemming ‘waarde ecologie’. Zo kan bijvoorbeeld niet beoordeeld worden hoe groot de afstand is tussen kassen en boomteelt en of mogelijke effecten kunnen optreden in kwelafhankelijke vegetatie. In het MER is in het geheel niet ingegaan op kwelafhankelijke vegetatie en of mogelijk negatieve effecten optreden als gevolg van het plan, en welke mitigerende maatregelen genomen kunnen worden.

De Commissie daarom adviseert om dieper in te gaan op (de effecten van het plan op) de gebiedsspecifieke kernkwaliteiten van het plangebied en directe omgeving, en de conclusie dat effecten uitgesloten kunnen worden omdat sprake is van een passende bestemming van het NNN uitvoeriger en beter te onderbouwen.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER, voordat over het bestemmingsplan besloten wordt:

- de aanwezige waarden van het NNN, zoals schaalgrasland en broekbos en kwelafhankelijke vegetatie, nader te beschrijven;
- de mogelijke negatieve effecten op het NNN als gevolg van een toename van stikstofdepositie en verdroging te onderzoeken;
- de (effecten van) mogelijke mitigerende maatregelen te beschrijven.

2.4 Landschap

De gemeente beschikt over een Beeldkwaliteitsplan en acht gebiedsgerichte folders voor de inrichting van de erven. In het Beeldkwaliteitsplan zijn de landgoederen en buitenplaatsen, de open enges (oude akkers), het slagen- en kampenlandschap en de gradiënten (onder andere hoog en laag) beschreven, en de gemeentelijke ambities om dit waardevolle landschap en cultuurhistorie in stand te houden en zo mogelijk te verbeteren.

¹² Zo blijkt uit een vergelijking van figuur 2.4 en figuur 5.2 van het MER.

De beschrijving van het landschap in het MER is echter niet gebaseerd op de beschrijving in het Beeldkwaliteitsplan en is uitgegaan van een grovere indeling, namelijk de Utrechtse Heuvelrug met de bostoppen, de zuidflank en voor het Rivierlandschap de cope-ontginningen en de stroomruggen.

De beschrijving in het Beeldkwaliteitsplan doet volgens de Commissie meer recht aan de kern van de huidige landschappelijke kwaliteit, onder andere door de nadruk op de overgangen tussen open en dicht, tussen nat en droog en tussen hoog en laag. Zonder die beschrijving is niet helder waar de in het MER geformuleerde landschappelijke doelen op gebaseerd zijn¹³. Het toetsen van de effecten op basis van het algemene criterium van aantasting dan wel kwaliteitsverbetering van de waardevolle landschappen en landschapselementen (ruimtelijke kwaliteit), leidt er toe dat effecten op het landschap in het MER mogelijk onderschat zijn.

De effecten op het landschap zijn in het MER als neutraal beoordeeld, omdat binnen de agrarische activiteiten grote ingrepen en nieuwvestiging niet mogelijk zijn en uitbreidingen tot 1 ha alleen indien deze landschappelijk ingepast worden.

Het plan maakt het dempen, graven en vergroten van sloten in het half-open en het open landschap zonder omgevingsvergunning mogelijk. In het open landschap maakt het plan het bijvoorbeeld ook mogelijk dat natuur- en landschapselementen zonder vergunning verwijderd worden. Het verwijderen of aanleggen van onverharde paden is binnen de agrarische bestemming in het hele plangebied zonder meer toegestaan¹⁴. Het MER gaat er ten onrechte vanuit dat voor al deze activiteiten een omgevingsvergunning vereist is.

In gevallen waar wél een omgevingsvergunning nodig is, zoals ook bij de omschakeling van een agrarisch bedrijf naar een woonbestemming, geldt veelal de voorwaarde dat deze landschappelijk gezien goed inpasbaar is.

Het MER concludeert vanwege deze voorwaarde dat geen effecten op het landschap te verwachten zijn. Het MER noch het plan beschrijft echter aan welke mitigerende maatregelen gedacht wordt noch op welke wijze deze maatregelen geborgd zijn¹⁵.

Ook gaat het MER niet in op diverse andere mogelijkheden die het plan biedt met mogelijke effecten op het landschap, zoals bijvoorbeeld de bouw van kassen in het agrarisch bouwvlak, de aanleg van een paardenbak buiten het bouwvlak, de mogelijkheid om een extra woning te bouwen, of bijvoorbeeld het omzetten van agrarisch naar andere bedrijven/kantoren. De Commissie vindt daarom dat de mogelijke negatieve effecten op het landschap en de mogelijke mitigerende maatregelen niet volledig beschreven zijn. De Commissie merkt hierbij overigens op dat op de plankaart de nadere aanduidingen ontbreken, zodat geen goede inschatting gemaakt kan worden op welke schaal mogelijke effecten op kunnen treden.

¹³ De zes kernpunten op blz. 71 van het Beeldkwaliteitsplan zijn in het MER overgenomen als vijf doelen op blz. 86.

¹⁴ De op pagina 99 in het Bestemmingsplan genoemde vergunning op grond van de Keur van het Hoogheemraadschap ziet niet op landschapskwaliteiten.

¹⁵ De gemeente beschikt over uitstekende gebiedsgerichte folders. Door de gemeente is uiteengezet dat er een interne procedure is om te adviseren over de landschappelijke inpassing bij een aanvraag om omgevingsvergunning; deze is echter niet beschreven in het MER noch geborgd in het bestemmingsplan.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER, voordat over het bestemmingsplan besloten wordt:

- het algemene criterium van aantasting – dan wel verbetering – van het landschap te vervangen door specifiekere criteria bijvoorbeeld gebaseerd op de uit zes punten bestaande visie op pagina 71 in het Beeldkwaliteitsplan;
- de mogelijke negatieve effecten van het plan op het landschap volledig te beschrijven;
- de (effecten van) eventuele mitigerende maatregelen te beschrijven en de wijze waarop deze geborgd zijn in bijvoorbeeld de procedure voor landschappelijke inpassing.

2.5 Gezondheid

In het MER is aangegeven dat er slechts op één locatie sprake is van een intensieve varkenshouderij en één locatie met vleeskalveren. De locatie met vleesvarkens is momenteel echter niet als bedrijf in gebruik en uit de inspraakreacties blijkt dat er plannen zijn voor een omschakeling naar vleeskuikens voor deze locatie. Indien een dergelijke omschakeling gerealiseerd wordt zal dit gevolgen hebben voor de emissies van geur en fijnstof¹⁶. Het bestemmingsplan maakt het mogelijk dat binnen de intensieve veehouderij overgeschakeld wordt naar het houden andere diersoorten, zoals pluimvee of geiten. Hoewel in het MER terecht wordt aangegeven dat deze omschakeling moet voldoen aan de voor geur en fijnstof geldende wettelijke normen, is niet inzichtelijk gemaakt wat de effecten zijn van de omschakeling. Ook onder de wettelijke normen kunnen gezondheidseffecten optreden.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER, voordat over het bestemmingsplan besloten wordt:

- inzichtelijk te maken wat de gezondheidseffecten zijn ingeval van omschakeling naar een andere diersoort ter plaatse van intensieve veehouderij in het plangebied;
- (de effecten van) mogelijke mitigerende maatregelen te beschrijven.

2.6 Klimaat

Energieambities

De gemeente Utrechtse Heuvelrug heeft in haar ambitiesdocument 'Routekaart Klimaatneutraal grondgebied 2035' aangegeven te streven naar vermindering van CO₂-emissie in de gebouwde omgeving en mobiliteit en aanvullend daarop in het buitengebied een opgave voor de opwekking van duurzame energie nader te onderzoeken.

Grote veranderingen inzake de energievoorziening en het energiegebruik hebben mogelijk ook grote ruimtelijke impact. In het onderhavige bestemmingsplan buitengebied worden beperkt mogelijkheden geboden voor zonnepanelen.

- De Commissie adviseert bij de besluitvorming over dit bestemmingsplan de relatie met het te zijner tijd te ontwikkelen energie(transitie)beleid te verduidelijken. Ga na in hoeverre ruimtelijke keuzes die nu gemaakt worden belemmerend kunnen zijn voor door-

¹⁶ Ten opzichte van een varkensbedrijf dat in bedrijf is zal de geur afnemen, en de uitstoot van fijnstof toenemen.

voering van toekomstig energiebeleid. Beschrijf hoe in de toekomst zal worden omgegaan met eventuele conflicten met andere gebiedsambities, bijvoorbeeld ten aanzien van natuur en landschap.

Klimaatbestendigheid

Alle gemeenten moeten uiterlijk in 2019 een stresstest doen om de kwetsbaarheid van hun gebieden voor klimaatveranderingen in kaart te brengen. Dit is vastgelegd in het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie. De stresstest kan uitgevoerd worden binnen de bandbreedte van mogelijke scenario's voor klimaatverandering en sociaaleconomische ontwikkeling van het gebied. Meestal zijn 2030 en 2050 de richtjaren. Goed hulpmiddel bij de stresstest is de Klimaat-effectatlas. Die bevat een diversiteit aan kaarten, met informatie over mogelijke effecten, risico's en kwetsbare functies. Voor het buitengebied Utrechtse Heuvelrug zal het naar verwachting vooral gaan om mogelijke risico's voor het watermanagement (omgang met name met droogte). Op basis van de uitkomsten van de stresstest kunnen maatregelen geformuleerd worden om goed met deze risico's om te gaan.

- De Commissie adviseert bij de besluitvorming over dit bestemmingsplan aan te geven wanneer de stresstest zal worden uitgevoerd en hoe de uitkomsten ervan, indien nodig, gaan doorwerken in toekomstige ruimtelijke plannen. Ga na in hoeverre ruimtelijke keuzes die nu gemaakt worden belemmerend kunnen zijn voor het klimaatbestendig maken van het buitengebied.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing

Toetsing door de Commissie

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het MER de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in haar ogen kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert de Commissie de ontbrekende of gecorrigeerde informatie alsnog beschikbaar te stellen, voordat het besluit wordt genomen. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de werkgroep het gebied bezocht waar milieugevolgen kunnen optreden. Op onze website vindt u meer informatie over de [werkwijze](#) van de Commissie.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

ing. H.H. Ellen

ing. JM. van der Grift

drs. R.J.M. Kleijberg

mr. drs. A. Wagenmakers (secretaris)

ir. H.A.A.M. Webers (voorzitter)

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld

Bestemmingsplan Buitengebied Driebergen.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een MER vereist zijn. De bijlagen C en D bij het Besluit milieueffectrapportage geven aan om welke [activiteiten](#) het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om de activiteit , “wijziging of uitbreiding van een installatie voor het fokken, houden of mesten van dieren”. Een MER is ook nodig omdat effecten op Natura 2000-gebieden optreden die in een Passende beoordeling moeten worden beschreven.

Bevoegd gezag

Gemeenteraad van de gemeente Utrechtse Heuvelrug.

Initiatiefnemer

College van burgemeester en wethouders van de gemeente Utrechtse Heuvelrug.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

Alle zienswijzen en adviezen die de Commissie tot en met 29 mei 2018 van het bevoegd heeft ontvangen, heeft ze gelezen en in haar advies verwerkt, voor zover relevant voor het MER.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3309](#) in te vullen in het zoekvak.

Bezoekadres

A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

Postadres

Postbus 2345
3500 GH Utrecht

t 030-2347666

e mer@eia.nl

w commissiemer.nl

